

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Klimaat en Energie**
Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum **26 APR 2019**

Betreft Gaswinning Waddenzee: Advies Auditcommissie monitoringsjaar 2017
en vervolg LTS-studie

Ons kenmerk
DGKE / 19056980

Bijlage
1

Geachte Voorzitter,

Uw Kamer wordt jaarlijks geïnformeerd over het advies van de Auditcommissie Gaswinning onder de Waddenzee. Hierbij stuur ik u, mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het advies 'Monitoring aardgaswinning onder de Waddenzee vanaf de locaties Moddergat, Lauwersoog en Vierhuizen, over de resultaten van het monitoringsjaar 2017', dat de Auditcommissie op 11 december 2018 aan mij heeft uitgebracht (bijlage 1).

Ook zal ik in deze brief helderheid verschaffen over de wenselijkheid van een bredere toepassing van de Lange Termijn Bodemdaling (LTS) systematiek voor kleine velden. De LTS-systematiek, die in februari 2018 ten genoegen van de Inspecteur-Generaal der Mijnen is afgerond, is vooralsnog uitsluitend toegepast voor de gaswinning Ameland.

Advies Auditcommissie

Het oordeel

De Auditcommissie vindt het, gelet op de rapportages, aannemelijk dat de bodemdaling in 2017 binnen de toegestane gebruiksruimte is gebleven. De conclusie van NAM dat er in 2017 geen aanwijzingen zijn voor veranderingen in de natuur die mogelijk het gevolg zijn van de gaswinning, vindt de Auditcommissie echter te stellig. In de rapportages is namelijk gesignaleerd dat de vogelsoorten kluut en kanoet in aantal teruglopen, terwijl deze aantallen elders in de Waddenzee minder sterk afnemen of zelfs toenemen. Alhoewel de Auditcommissie geen aanwijzingen heeft dat het vermoeden van NAM dat het hier gaat om natuurlijke fluctuaties onjuist is, adviseert zij om hiernaar in 2019 nader onderzoek te doen.

Aandachtspunten voor rapportages monitoringsjaar 2018

Voor de rapportages over het eerstvolgende monitoringsjaar doet de Auditcommissie de volgende aanbevelingen:

1. De Auditcommissie vraagt bijzondere aandacht voor de doorwerking van de inzichten uit de Lange Termijn Bodemdaling (LTS) studie, zoals uitgevoerd voor de gaswinning Ameland, voor het bepalen en voorspellen van de diepe bodemdaling door de gaswinning onder de Waddenzee. Met name een beter inzicht in

- de kans dat grote(re) verschillen tussen de gemeten en de gemodelleerde daling in de toekomst kunnen optreden.
2. Voor het meten van de dynamiek van de wadplaten vraagt de Auditcommissie – ondanks de verbeterde kwaliteit van de (lidar)metingen – nog aandacht voor het verder verbeteren van het proces van data-inwinning en de omgang met weercondities.
 3. De Auditcommissie adviseert verder dat NAM in de samenvatting en integrale beoordeling de navolgbaarheid van de conclusies en het integrale karakter verbetert.
 4. Tot slot constateert de Auditcommissie dat het onderwerp “aardbevingen”, nadat dit voor het monitoringsjaar 2015 naar tevredenheid van de Auditcommissie is beschreven in de integrale rapportage, in de rapportage 2017 niet meer voor komt. De Auditcommissie adviseert dit onderwerp consequent op te nemen en steeds aan te geven of er nieuwe inzichten zijn.

Aandachtspunten voor de zesjarige evaluatie van het monitoringsprogramma

In 2019 zal de zesjaarlijkse evaluatie van het monitoringsprogramma (voor de jaren 2014 tot en met 2019) plaatsvinden. Hieruit moet duidelijk worden of, en zo ja welke, aanpassingen van het monitoringsprogramma nodig zijn.

De Auditcommissie vraagt hierbij:

1. met name aandacht voor de integrale analyse van monitoringsresultaten, met als doel om geconstateerde trendmatige veranderingen zoveel mogelijk te kunnen verklaren;
2. om bij de evaluatie beslisschema's voor zowel het verloop van aantallen wadvogels als van de soortenrijkdom op de betreffende kwelders van de Waddenzee en in het Lauwersmeer op te stellen en te doorlopen. Met als doel om zichtbaar te maken of de huidige meetresultaten en meetopzet voldoen.

Ik zie erop toe dat door NAM invulling wordt gegeven aan alle door de Auditcommissie in haar advies gedane aanbevelingen. NAM heeft bevestigd de gedane aanbevelingen ook invulling te kunnen en zullen geven.

Bredere toepassing van de LTS-systematiek

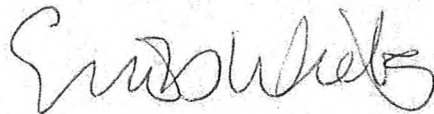
Ten aanzien van de vraag of het wenselijk is om de Lange Termijn Bodemdaling (LTS) systematiek zoals eerder toegepast voor de gaswinning Ameland, breder te laten toepassen voor de kleine velden, heb ik najaar 2018 adviezen ingewonnen van SodM en van TNO.

Hieruit komt naar voren dat de LTS-systematiek een adequate aanpak is voor de verificatie van de met modellen berekende bodemdaling tegen de gemeten bodemdaling, waarbij rekening wordt gehouden met de daarbij aanwezige onzekerheden. Toepassing van deze systematiek leidt gaandeweg tot een verkleining van de bandbreedte van onzekere modelparameters, hetgeen de bodemdalingsvoorspellingen (inclusief het optredende na-ijleffect) betrouwbaarder maakt.

Op basis van genoemde adviezen stel ik vast dat het voor gaswinning onder de Waddenzee mogelijk en wenselijk is om het principe van de LTS-systematiek toe te passen. Zowel bij het volgen van een bestaande gaswinning als bij het vooraf

beoordelen van de effecten van een eventuele nieuwe gaswinning. Met de kennis die is opgebouwd in het LTS-traject kan, naar inschatting van SodM, een eenvoudiger toepassing dan voor de gaswinning Ameland is gebruikt al een veel beter inzicht geven in de totale bodemdaling in het gebied als gevolg van de gaswinning. Ik heb NAM dan ook ondertussen gevraagd om een studie volgens deze systematiek uit te voeren voor andere kleine velden in het oostelijk deel van de Waddenzee.

Voor andere kleine velden wordt momenteel, onder regie van SodM en gebruikmakend van de resultaten van de LTS-studie, gewerkt aan de opstelling van een Industrieleidraad voor de analyse van diepe bodemdaling.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat